

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Broj: 04 0 U 015014 24 Uvp
Sarajevo, 04.04.2024. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću za upravne sporove sastavljenom od sudija Bajrović Aide, kao predsjednika vijeća, Babić Stanković Aleksandre i Vuković Josipa, kao članova vijeća, te Hodžić Merhunisa kao zapisničara, u upravnom sporu tužiteljice T.S. iz K., ulica ..., zastupane po punomoćniku Hadžić Damiru, advokatu iz Kaknja, protiv akta broj: FZ3/2/2-35-3-237-16/19 (MB/OB: ...) od 30.08.2023. godine, tuženog Federalni zavod za penzijsko i invalidsko osiguranje Mostar, u upravnoj stvari priznavanja prava na porodičnu penziju, odlučujući o zahtjevu za vanredno preispitivanje sudske odluke podnesenom od strane tužiteljice protiv presude Kantonalnog suda u Zenici, broj: 04 0 U 015014 23 U od 13.02.2024. godine, na nejavnoj sjednici održanoj dana 04.04.2024. godine, donio je

P R E S U D U

Zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke se odbija.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Kantonalnog suda u Zenici, broj: 04 0 U 015014 23 U od 13.02.2024. godine odbijena je, kao neosnovana, tužiteljčina tužba podnesena protiv osporenog rješenja tuženog, broj i datum navedeni u uvodu ove presude, kojim je, kao neosnovana, odbijena njena žalba izjavljena protiv prvostepenog rješenja direktora Kantonalne administrativne službe tuženog u Zenici, broj: FZ7/2/1-35-3-48246-16/18 (MB/OB: ...) od 15.03.2023. godine. Tim prvostepenim rješenjem tužiteljici nije priznato pravo na porodičnu penziju.

Protiv navedene presude tužiteljica je blagovremeno podnijela zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke zbog povrede federalnog zakona i drugog federalnog propisa i povrede pravila federalnog zakona o postupku navodeći da sud nije dao adekvatno obrazloženje njenih tužbenih navoda čime je povrijeđeno njeno pravo na fer i pravično suđenje iz člana 6. Evropske konvencije o osnovnim ljudskim pravima i slobodama. Istakla je da je nesporna činjenica da je u oktobru 1998. godine zaključila novi brak, koji je razveden presudom Općinskog suda u Zenici od 14.11.2002. godine, ali da iz uvjerenja Općine Kakanj od 08.09.2022. godine proizilazi da je bila korisnik porodične invalidnine iza poginulog F.V. do oktobra 1998. godine kada je zaključila novi brak, te se pozvala na odredbe člana 37. stav 1. tačka 4. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica i član 122. Zakona o penzijskom i

invalidskom osiguranju ističući da nijednim zakonom nije propisano da lice gubi status udovice/udovca stupanjem u novu bračnu zajednicu, pa je pogrešno odbijen njen zahtjev uz ocjenu da nema status udovice poginulog šehida, obzirom da će ona to uvijek biti, a iz Izvoda iz Matične knjige rođenih od 23.02.2018. godine je jasno da je ona slobodnog bračnog statusa, pa činjenica da je izgubila pravo na ostvarivanje invalidnine ne može biti od uticaja na ostvarivanje prava na penziju obzirom da ona nije izgubila status udovice poginulog šehida, niti taj status može izgubiti, pa je uz taj status važno samo da je navršila 45 godina života. U zahtjevu je tužiteljica istakla i da zaključak prvostepenog suda da ona nema status udovice poginulog šehida predstavlja kršenje odredbi Zakona o upravnom postupku i Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, kao i kršenje prava zagwarantovanih Ustavom BiH i Evropskom konvencijom, jer ni odredbe Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica ni odredbe Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ne predviđaju opciju gubitka statusa udovice šehida. Uz isticanje da su prilikom donošenja osporenog rješenja tuženog organa i rješenja prvostepenog organa koje mu je prethodilo povrijeđene odredbe članova 4., 5., 7., 8., 15. i 133., a u vezi sa članom 206. i 207. Zakona o upravnom postupku, konačno je predložila da se zahtjev uvaži, pobijana presuda ukine i predmet vrati Kantonalnom sudu u Zenici na ponovno odlučivanje.

U odgovoru na zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke tuženi organ je predložio da se zahtjev odbije kao neosnovan.

Ovaj Sud je na osnovu člana 45. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj: 9/05) ispitao zakonitost pobijane presude u granicama zahtjeva i povrede propisa iz člana 41. stav 2. tog Zakona, pa je odlučio kao u izreci presude iz slijedećih razloga :

Iz stanja upravnog spisa i obrazloženja pobijane presude proizilazi da je prvostepeni sud poprimio utvrđenim da je postupak za priznavanje prava na porodičnu penziju iza poginulog F.V., pokrenut po tužiteljčinom zahtjevu podnesenom dana 09.06.2022. godine; da je postupajući po navedenom zahtjevu prvostepeni organ utvrdio da je šehid/poginuli branilac F.V. rođen ... godine; da je imenovani bio pripadnik Oružanih snaga R BiH u periodu od 06.04.1992. do 17.04.1993. godine, a što je utvrđeno na osnovu Uvjerenja Federalnog ministarstva za pitanja boraca i invalida odbrambeno oslobodilačkog rata Grupa za pitanja evidencija iz oblasti vojne obaveze za područje Općine Kakanj, broj: 07/20-45/3-2-789/22 od 08.06.2022. godine; da je F. V. poginuo dana 17.04.1993. godine, na vojnoj dužnosti (Uvjerenje Federalnog ministarstva za pitanja boraca i invalida odbrambeno oslobodilačkog rata Grupa za pitanja evidencija iz oblasti vojne obaveze za područje Općine Kakanj VFMB-I, broj: 07/20-03/1-4-326/18 od 23.02.2018. godine) da je T.S. rođena..... godine, te da je na dan podnošenja zahtjeva imala navršениh 52 godine života; da se imenovana nalazila na evidenciji Službe za društvene djelatnosti, boračka pitanja, raseljena lica, izbjeglice i povratnike Općine Kakanj, kao korisnik porodične invalidnine po osnovu poginulog F. V. do oktobra 1998. godine, kada je zasnovala novu bračnu zajednicu iz kog razloga joj je i prestalo pravo na porodičnu invalidninu sa navedenim datumom, a što je utvrđeno na osnovu Uvjerenja navedene Službe, broj: 07/1-41-601/19 od 20.02.2019. godine, pribavljenog u ranijem postupku, kao i Uvjerenja broj: 07/1-37-1095/22 od 08.09.2022. godine; da je dijete F.V. rođen godine, bio uživatelj prava na porodičnu penziju iza F.V., koje pravo je istom prestalo 17.06.2014. godine, zbog navršениh 25 godina života; da je tužiteljica u momentu prestanka prava djeteta V. imala navršениh

44 godine života, pa je na osnovu ovako utvrđenog činjeničnog stanja, prvostepeni organ, pozivajući se na odredbe člana 69. stav 1. i člana 70. stav 9. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju („Službene novine F BiH“, broj: 13/18 i 93/19) u vezi sa odredbama člana 4., 17. i 31. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica cijenio da tužiteljica ne ispunjava zakonske uslove za ostvarivanje prava na porodičnu penziju jer je 1998. godine izgubila status udovice poginulog branioca, sa pripadajućim pravima po tom osnovu zbog stupanja u novu bračnu zajednicu, pa je donio pobijano prvostepeno rješenje kojim se tužiteljici ne priznaje pravo na porodičnu penziju. Odlučujući o tužiteljici žalbi izjavljenoj protiv navedenog prvostepenog rješenja, tuženi je osporenim rješenjem od 30.08.2023. godine žalbu odbio cijeneći da je prvostepeni organ na temelju nespornih činjenica i materijalnih dokaza osporenim rješenjem pravilno utvrdio da tužiteljica shodno odredbama člana 69. i 70. stav 9. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, u vezi s odredbama člana 4. i 17. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica, ne ispunjava zakonske uslove za priznavanje predmetnog prava.

Prvostepeni sud je ovakav zaključak tuženog prihvatio kao pravilan i na zakonu zasnovan, te cijenio da je odlukama nadležnih penzionih organa pravilno utvrđeno da tužiteljica nema status udovice šehida, odnosno poginulog branioca u smislu odredbi člana 4., 17. i 37. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica ocijenivši pri tome da okolnost da je brak koji je tužiteljica zaključila sa drugim licem 1998. godine razveden nije od značaja jer time tužiteljica ne može ponovo steći svojstvo udovice poginulog branioca, koje je izgubila stupanjem u novi brak zbog čega je pobijanom presudom tužbu podnesenu protiv osporenog rješenja tuženog odbio kao neosnovanu.

Donošenjem pobijane presude prvostepeni sud nije povrijedio federalni zakon, niti pravila federalnog zakona o postupku koja su mogla biti od uticaja na rješenje stvari, zbog čega je, po ocjeni ovog Suda, zahtjev za vanredno preispitivanje neosnovan.

Naime, Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju („Službene novine F BiH“, broj: 13/18 i 93/19) uređuje sve načine sticanja, ostvarivanja i prestanka svih prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja i u odnosu na tu oblast prava predstavlja opšti zakon. Drugi zakoni i propisi koji regulišu na drugačiji način sticanje, ostvarivanje i prestanak prava iz pojedinih oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja u odnosu na opšti zakon, predstavljaju izuzetak u odnosu na taj zakon i u odnosu na njega imaju karakter specijalnog zakona, odnosno propisa. Odnos opšteg zakona i specijalnog zakona, odnosno propisa mora se prosuđivati prema opšteprihvaćenom pravnom načelu da specijalni zakon ili propis derogira opšti zakon i da u odnosu na njega predstavlja izuzetak u regulisanju određenog prava, koje je inače predmet regulisanja opšteg zakona, pa taj izuzetak mora biti decidno predviđen specijalnim zakonom ili propisom, jer će se u suprotnom po istom pitanju primjenjivati odredbe opšteg zakona.

Odredbom člana 70. stav 9. navedenog Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju propisano je da udovica šehida, odnosno poginulog branioca, ima pravo na porodičnu penziju kada navrši 45 godina života.

Odredbom člana 31. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica („Službene novine F BiH“, broj 33/04, 56/05, 44/05 - odluka US, 70/07, 9/10, 95/13 - odluka Ustavnog suda, 90/17 i 29/22) propisano je da ratni vojni invalidi, članovi

porodice poginulih, umrlih, nestalih branilaca, ratnih vojnih invalida i demobilizirani branioci pod povoljnijim uslovima mogu ostvariti pravo na penziju i dodatak na penziju u skladu sa propisima iz oblasti penzijsko invalidskog osiguranja, dok je odredbom člana 37. stav 1. tačka 4. istog Zakona propisano da prava prema ovom Zakonu prestaju bračnom drugu stupanjem u brak ili u vanbračnu zajednicu.

Polazeći od utvrđene relevantne činjenice u postupku da je tužiteljica u oktobru 1998. godine zasnovała novi brak ovaj Sud cijeni da su i prvostepeni sud i nadležni penzioni organi pravilno odlučili kada su odbili tužiteljčin zahtjev za priznavanje prava na porodičnu penziju iz razloga jer je istoj prestao status člana porodice, odnosno udovice poginulog branioca F.V., pozivajući se pri tome na relevantne odredbe zakona, kako je naprijed navedeno.

Naime, tužiteljici je sklapanjem braka sa drugim licem 1998. godine prestao status udovice poginulog šehida, odnosno poginulog branioca, a time i mogućnost da ostvari prava iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja budući je članom 37. stav 1. tačka 4. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica, kao specijalnog zakona, propisano da prava prema tom Zakonu prestaju bračnom drugu stupanjem u brak ili u vanbračnu zajednicu.

Obzirom na izričitu odredbu člana 37. stav 1. tačka 4. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica potpuno su neosnovani navodi zahtjeva za vanredno preispitivanje sudske odluke da nijednim zakonom nije propisano da lice gubi status udovice/udovca, te da stav prvostepenog suda da tužiteljica nema status udovice poginulog šehida predstavlja kršenje odredbi Zakona o upravnom postupku i Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, kao i kršenje prava zagwarantovanih Ustavom BiH i Evropskom konvencijom. Naime, činjenica da je kasniji brak razveden nije od značaja i ne može uticati na tužiteljčina prava na način da se smatra da ona zbog sadašnjeg „slobodnog bračnog statusa“ ima pravo na penziju po osnovu poginulog branioca. Naime, ratio legis donošenja Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica je bila zaštita i zbrinjavanje članova porodica poginulih branilaca zbog zasluga u odbrani države, odnosno zaštita i zbrinjavanja (socijalna situacija) udovica mlađih boraca koje su u određenom broju slučajeva tralno ostajale bez prava na porodičnu penziju, kojim je status udovice poginulog branioca predstavljao zakonski osnov za ostvarenje određenih prava po tom Zakonu, kao i po Zakonu o penzijskom i invalidskom osiguranju, ali su njihova prava i vezana za taj status čiji je prestanak izričito regulisan odredbom člana 37. stav 1. tačka 4. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica, na koju se i sama tužiteljica, zastupana po stručnom punomoćniku advokatu, u zahtjevu za vanredno preispitivanje izričito poziva, ali ga potpuno netačno i nepravilno tumači.

Pri tome uopšte nije od značaja činjenica da je tužiteljica bila korisnik porodične invalidnine po osnovu poginulog supruga (branioca) na način kako se istom u obrazloženju pobijane presude bavio prvostepeni sud, jer penzioni organi svoje odluke o odbijanju tužiteljčinog zahtjeva za priznavanje prava na porodičnu penziju nisu zasnovali na ovoj činjenici već je ista samo konstatovana kao činjenica utvrđena u provedenom dokaznom postupku, a koja se vezuje za momenat zaključenja novog braka, ali rješenja penzionih organa nisu zasnovana na ovoj činjenici, već na naprijed citiranim zakonskim odredbama.

Navodi da su prilikom donošenja osporenog rješenja tuženog organa i rješenja prvostepenog organa koje mu je prethodilo povrijeđene odredbe članova 4., 5., 7., 8., 15. i 133., a u vezi sa članom 206. i 207. Zakona o upravnom postupku, istaknuti su potpuno paušalno bez ikakvog navođenja u čemu se ogleda povreda ovih zakonskih odredbi, pa isti nisu mogli biti od uticaja na odluku ovog Suda.

Kako je pobijana presuda donesena uz pravilnu primjenu materijalnog prava, pri čemu nisu povrijeđena pravila federalnog zakona o postupku koja su mogla biti od uticaja na rješenje ove upravne stvari, to se nije radilo o povredi bilo kojeg tužiteljičinog prava, pa ni prava na imovinu zaštićenog Evropskom konvencijom o ljudskim pravima, kao i Ustavom BiH, tako da su i navodi zahtjeva u tom pogledu neosnovani.

Imajući u vidu naprijed izneseno, ovaj Sud je i ostale navode zahtjeva ocijenio neosnovanim, pa je primjenom člana 46. stav 1. Zakona o upravnim sporovima, odlučio kao u izreci ove presude.

Zapisničar

Hodžić Merhunisa, s.r.

Predsjednik vijeća

Bajrović Aida, s.r.